

Jubileusz 70 rocznicy urodzin ks. prof. dr hab. Jerzego Stefańskiego

(Gniezno, 1 grudnia 2010 r.)

Znany w Polsce i poza jej granicami z licznych publikacji oraz pracy naukowej ks. prof. dr hab. Jerzy Stefański obchodzi w bieżącym roku 70 rocznicę urodzin. Z tej okazji 1 grudnia 2010 r. w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gnieźnie odbyła się okolicznościowa uroczystość uhonorowania czcigodnego Jubilata księgą pamiątkową *Memoriale Domini*. Publikacja ta jest wyrazem uznania dla wieloletniej pracy naukowej i dydaktycznej Księdza Profesora, a także świadectwem przyjacielskich więzi, jakie łączą Jubilata z tak wieloma autorami, którzy zechcieli włączyć się w dzieło powstania książki pamiątkowej.

Ks. prof. Jerzy Stefański urodził się 21 czerwca 1940 r. w Inowrocławiu jako drugi z dziesięciorga dzieci Kazimiery i Władysława. Egzamin dojrzałości złożył w renomowanym Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Po maturze wstąpił do Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie. Formację seminaryjną przerwała dwuletnia obowiązkowa służba wojskowa w latach 1961–1963. Świecenia kapłańskie otrzymał w katedrze gnieźnieńskiej dnia 5 czerwca 1965 r. z rąk ks. kard. Stefana Wyszyńskiego. Zaraz po święceniach ks. Prymas skierował młodego kapłana na studia specjalistyczne z zakresu liturgiki na Katolickim

Uniwersytecie Lubelskim. Tutaj uzyskał w 1968 r. tytuł magistra na podstawie pracy pt. *Commune Sanctorum w drukowanych mszałach gnieźnieńskich XVI wieku*. Po rocznym kursie doktoranckim kontynuował studia specjalistyczne w Papieskim Instytucie Liturgicznym św. Anzelma w Rzymie. Na tej prestiżowej i jedynej tego rodzaju w świecie uczelni wykładali znamienici profesorowie i twórcy posoborowej reformy liturgicznej, tacy jak: A. Nocent, A.M. Triacca, T. Federici. Przygotowana pod kierunkiem znanego liturgisty, o. B. Neunheusera, praca pt. *Il concetto di liturgia nelle opere di Johannes Pinski* pozwoliła ks. J. Stefańskiemu uzyskać naukowy stopień doktora. Rozprawa poświęcona jednemu z ważniejszych bohaterów klasycznego ruchu liturgicznego zyskała wiele pochlebnych ocen i recenzji, a kilkanaście lat później została opublikowana również w języku niemieckim.

Kilkuletni pobyt ks. J. Stefańskiego w Rzymie to nie tylko czas studiów, ale również okres interesującej pracy w watykańskiej Kongregacji Kultu Bożego (1970–1973). W tym okresie Kongregacja wcielała w życie postanowienia soborowej odnowy liturgicznej, powstawały nowe redakcje ksiąg liturgicznych, m.in. *Mszалу Rzymskiego*, obrzędów poszczególnych sakramentów świętych, *Liturgii godzin*. Obserwacja z bliska dokonujących się zmian pozwoliła lepiej uchwycić i zrozumieć kryteria teoretyczne i praktyczne przeprowadzanej reformy i stanowiła niewątpliwe bogactwo doświadczenia, które mogło zaowocować w późniejszych latach.

Po powrocie do Polski w 1974 r. ks. J. Stefański podjął pracę dydaktyczną. Wykładał liturgikę w wymiarze pełnego etatu w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gnieźnie. W tym samym czasie, przez 15 lat, dojeżdżał na wykłady prowadzone w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie od 1977 r. pracował na stanowisku adiunkta. W Gnieźnie, oprócz wykładów dla kleryków, prowadził także zajęcia dla osób świeckich w Prymasowskim Instytucie Teologicznym. W latach 1992–1999 pełnił z wielkim zaangażowaniem funkcję dyrektora tego Instytutu. Warto nadmienić, iż w gnieźnieńskim seminarium ks. J. Stefański prowadził w latach 1975–1983 nie tylko zajęcia z liturgiki, ale również wykłady i ćwiczenia z homiletyki. Z jego inicjatywy przedmiot ten stał się bardziej praktycznym, a klerycy otrzymali więcej okazji, by sprawdzić swoje kaznodziejские umiejętności w wybranych kościołach parafialnych.

Działalność dydaktyczna ks. J. Stefańskiego wykraczała poza granice Polski. Wypada przypomnieć, iż znajomość języków obcych pozwoliła mu podejmować kilkakrotnie wykłady gościnne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. Gutenberga w Moguncji (1981, 1985, 1988). Był też wielokrotnie zapraszany jako prelegent na różne sympozja organizowane przez polskie i zagraniczne uczelnie i wydziały teologiczne. Występował z wykładami na zjazdach teologicznych, Dniach Kultury Chrześcijańskiej, podczas konferencji naukowych i popularno-naukowych. Komunikatywny język, merytoryczna solidność z jednoczesną jasnością prezentowanych treści sprawiała (i sprawia do dziś) duże zainteresowanie wykładami ks. J. Stefańskiego.

Obok aktywności dydaktycznej ks. J. Stefański równolegle rozwijał swoją działalność naukową. Dorobek licznych publikacji oraz rozprawa poświęcona *Sakramentowi chorych w reformie Soboru Watykańskiego II* pozwoliły mu uzyskać w 1988 r. stopień doktora habilitowanego. Jeszcze w tym samym roku, po otrzymaniu nominacji na docenta, objął katedrę historii liturgii na Wydziale Teologicznym ATK. W 1999 r., kiedy to Papieski Wydział Teologiczny w Poznaniu został włączony w struktury Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, ks. J. Stefański stał się etatowym pracownikiem tegoż wydziału i uzyskał nominację na stanowisko profesora nadzwyczajnego. W 2000 r. objął stanowisko kierownika Zakładu Teologii Praktycznej na WT UAM, a w dwa lata później otrzymał tytuł profesora „belwederskiego”. W latach 2004–2007 kierował Katedrą Liturgiki Uniwersytetu Szczecińskiego.

Liczne obowiązki i naukowa działalność w kraju nie osłabiły związku ks. J. Stefańskiego ze Stolicą Apostolską. Jako pierwszy polski liturgista pełnił w latach 1984–1994 funkcje konsultora watykańskiej Kongregacji ds. Kultu Bożego. Niezwykle odpowiedzialne zadania łączyły go z Watykanem również poprzez fakt zaangażowania w przygotowanie i przebieg wszystkich ogólnopolskich pielgrzymek Jana Pawła II do ojczyzny. Szczególne zadanie wiązało się z przygotowaniem tekstów liturgicznych na celebracje papieskie.

Naukowy autorytet ks. prof. J. Stefańskiego sprawił, że w 1990 r. mianowany został redaktorem naczelnym „*Studia Gnesnensia*” — rocznika teologicznego wydawanego w Gnieźnie. Funkcję tę pełnił do 1998 r. W tych także latach, obok trwającej nieprzerwanie akademickiej działalności dydaktycznej, wygłosił ponad 50 konferencji radiowych w diecezjalnej rozgłośni radiowej „Św. Wojciech”. Zapraszany z konferencjami i odczytami do różnych środowisk, w sposób kompetentny, zrozumiałym językiem, przybliżał tajemnice i piękno liturgii.

Jako ceniony naukowiec, Ks. Profesor swoje poszukiwania badawcze ukierunkował na trzy podstawowe obszary. Pierwszy z nich to analiza procesów redakcyjnych posoborowych tekstów i ksiąg liturgicznych. W tej dziedzinie w Polsce opracowania ks. prof. Stefańskiego mają charakter pionierski i unikatowy. Wśród licznych publikacji z tego zakresu badań należałoby wymienić: opracowanie procesu redakcyjnego soborowej *Konstytucji o liturgii świętej*, ksiąg: *Liturgii godzin*, *Caeremoniale Episcoporum*, *Martyrologium Romanum*, *Księgi błogostawieństw* itd. Drugim obszarem naukowych poszukiwań jest analiza teologiczna i pastoralna posoborowych tekstów i dokumentów liturgicznych. Celem prac z tego zakresu jest głównie wydobicie z analizowanych dokumentów o charakterze teologicznym ich formacyjnego charakteru. Liturgia jest tu rozumiana jako ważne źródło duchowości i moralności chrześcijańskiej. Trzecim kierunkiem badań jest wieloaspektowa analiza sakramentu namaszczenia chorych, obejmująca płaszczyznę historyczną, obrzędową, teologiczną i pastoralną. Owocem tych poszukiwań są dwie pozycje książkowe. Liczne publikacje autorstwa ks. Profesora na ten temat mają charakter zarówno ściśle naukowy, jak popularnonaukowy, i wyrażają pastoralną troskę ich

autora o właściwe rozumienie tego sakramentu wśród wiernych. Ks. prof. J. Stefański opublikował 10 książek oraz ponad 240 artykułów, recenzji, w tym także w języku włoskim i niemieckim.

Ogrom posiadanej przez ks. Profesora wiedzy stał się po części udziałem wielu uczniów, zwłaszcza tych, którzy umiłowali również liturgikę i postanowili zgłębiać ją naukowo. Ks. prof. J. Stefański wypromował jednego doktora, recenzował 14 rozpraw doktorskich, 11 habilitacyjnych, pięciokrotnie oceniał profesorski dorobek naukowy. Ponadto jest promotorem ok. 20 prac magisterskich i 30 prac licencjackich.

W dowód uznania dla wielowymiarowej pracy na polu naukowym, a także dla podkreślenia oddanej służby Kościołowi, został wyróżniony w 1991 r. godnością Kapelana Jego Świętobliwości, a w 1999 r. godnością Prałata Honorowego Jego Świętobliwości. W 2010 r. abp Józef Kowalczyk, Metropolita Gnieźnieński, Prymas Polski, włączył ks. Profesora do grona Prześwietnej Kapituły Prymasowskiej przy Archikatedrze Gnieźnieńskiej, nadając mu godność Kanonika Gremialnego².

Ks. Maciej Olczyk